Metody i techniki pracy resocjalizacyjnej ze skazanym

(czwartek, 05 styczeń 2006) - Autor Ewa Woźna-Płusa/Robert Niemycki

Kurator sądowy realizując zadania procesu resocjalizacyjnego wykorzystuje rozmaite metody i techniki pracy ze skazanym, mające na celu ugruntowanie w osobie dozorowanego właściwych wzorców zachowań, nastawienia na życie zgodne z obowiązującymi normami prawnymi i społecznymi oraz wytworzenie w podopiecznym przekonania o słuszności wybranej drogi, które musi emanować długo po okresie próby i sprawowania dozoru.

Kurator sądowy może motywować skazanego do realizacji działań naprawczych poprzez:

- silne wsparcie psychologiczne,
- podjęcie przemyślanej dyskusji na temat jego osobowości,
- rozważenie wspólnie ze skazanym możliwości pokonania niepożądanych nawyków i postaw. W tym celu kurator może stosować indywidualne metody postępowania: bezpośrednie i pośrednie.

Metody bezpośrednie zmierzają do osiągnięcia przez skazanego równowagi emocjonalnej umożliwiającej podejmowanie trafnych decyzji życiowych i działania w sytuacjach trudnych. Są nimi:

- ciąg rozmów ze skazanym, celem których jest wywołanie lub wzmocnienie pozytywnego nastawienia osoby dozorowanej do utrzymania równowagi emocjonalnej, podejmowania konstruktywnych decyzji lub zmiany zachowania w społeczeństwie,
- wywiad terapeutyczny, stosowany jest w sytuacji, gdy negatywizm skazanego jest przyczyną jego konfliktu z otoczeniem,
- doradzanie osobie skazanej, dokonuje się w drodze racjonalnej dyskusji ze skazanym na temat jego poszczególnych problemów, w trakcie której powinno się wykorzystać odczucia skazanego powodowane jego trudną sytuacją życiową.
- psychoterapia podtrzymująca, stanowi próbę wsparcia dla osoby dozorowanej, która nie może samodzielnie sobie poradzić w skomplikowanej rzeczywistości. Metoda ta obejmuje aktywne zainteresowanie kuratora problemami osoby dozorowanej, skupienie na nich uwagi, akceptację skazanego, wyrażanie wiary w jego możliwości poprawy i zachętę do dalszych wysiłków.

Metoda ta stosowana jest w sytuacji, gdy:

- skazany opuszcza zakład karny (pierwszy etap dozoru),
- skazany nie radzi sobie z realizacją wytyczonych celów,
- skazany jest zniecierpliwiony brakiem efektów swych działań w readaptacji społecznej i dalej brnie w coraz to nowe kłopoty,
- skazany zwraca się o pomoc kuratora w swych działaniach.

Metoda psychoterapii podtrzymującej jest wyrazem szacunku dla podejmowanych przez skazanego wysiłków.

- psychoterapia wentylująca, ma na celu stworzenie warunków fizycznych i emocjonalnych dla ujawnienia przez skazanego w czasie rozmowy swoich pozytywnych i negatywnych cech osobowości. Dla osiągnięcia celów tej metody zasadnicze znaczenie ma określenie przez kuratora negatywnych cech osobowości skazanego, powodując występowanie w jego świadomości syndromu getta, z którego bez pomocy kuratora nigdy nie zdoła się uwolnić. Metoda ta powinna prowadzić do otwarcia się

skazanego bez lęku odrzucenia, zaprzestania postrzegania społeczeństwa jako wroga swojej wolności i wyzbycia się lęku przed otaczającą rzeczywistością.

- metoda refleksyjnej dyskusji:

nad sytuacją skazanego - której celem jest pomoc osobie dozorowanej w realistycznej ocenie jej sytuacji życiowej. Realistyczny obraz sytuacji może okazać się wystarczający, aby zmobilizować osobę dozorowaną do podjęcia prób rozwiązania problemów,

efektami działań skazanego - jest początkiem pomocy skazanemu w analizie jakości jego działań naprawczych i interakcji ze społeczeństwem,

dyskusja o odczuciach i reakcjach skazanego na otaczającą rzeczywistość społeczną - subiektywne odczucia skazanego mogą stanowić podstawę do weryfikacji najważniejszych problemów i przyjętych dla nich rozwiązań.

- metoda analizy odczuć i motywacji skazanego, stosowana jest w sytuacji, gdy skazany posiada już pewien stopień samoświadomości (wiedzy o sobie). Celem tej metody jest pomoc osobie dozorowanej w zrozumieniu swojej przeszłości i znalezieniu rozwiązań w unikaniu i powielaniu wcześniejszych błędów życiowych (rozwiązań, które wyjaśnią trudności skazanego w przestrzeganiu porządku prawnego i społecznego). Kurator powinien stosować tę metodę z dużym wyczuciem, ponieważ skazani mogą wykorzystać rozmowę o swojej przeszłości do zablokowania dyskusji o aktualnych problemach lub do usprawiedliwienia swego obecnego nagannego zachowania.
- logoterapia, zagubienie sensu życia powiększa prawdopodobieństwo, że osoba po zwolnieniu z zakładu karnego będzie notorycznie występowała przeciwko porządkowi prawnemu. Logoterapia polega na uczynieniu człowieka zdolnym do znalezienia swego konkretnego indywidualnego sensu.

Metody pośrednie polegają na wykorzystaniu dostępnych w społeczeństwie środków pomocowych, stanowiących odpowiedź na potrzeby skazanego. Osoby będące pod dozorem często charakteryzują się znacznym stopniem nieprzystosowania społecznego, zaburzeniami funkcjonowania w sferze psychospołecznej i somatycznej, trudnościami w podejmowaniu i pełnieniu podstawowych ról społecznych, nałogowym uzależnieniem, trwałą utratą zdrowia, inwalidztwem.

Metodę pośrednią realizujemy poprzez skierowanie do:

- ośrodków pomocy, poradni specjalistycznych, szpitali itp.,
- agend pomocy społecznej,
- pośredników pracy,
- instytucji kształcących osoby dorosłe.

Pomoc materialna powinna być świadczona tam, gdzie jest rzeczywiście niezbędna, a fakt jej udzielenia nie powinien powodować u skazanego obniżenia motywacji do zgodnego z prawem zdobywania środków finansowych. Jeżeli środowisko społeczne osoby dozorowanej jest przyjaźnie do niej nastawione i chętne do udzielania jej pomocy, zadaniem kuratora jest wspieranie wysiłków środowiska i pomoc skazanemu w odpowiednim jej wykorzystaniu.